

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 10ης Απριλίου 2003 *

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-20/01 και C-28/01,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον J. Schieferer, με
τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσα,

κατά

Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, εκπροσωπούμενης από τον W.-D.
Plessing, επικουρούμενο από τον H.-J. Prieß, Rechtsanwalt,

καθής,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

υποστηριζομένης από το

Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας, εκπροσωπούμενο από τη R. Magrill, επικουρούμενη από τον R. Williams, barrister,

παρεμβάινον,

που έχει ως αντικείμενο δύο προσφυγές με τις οποίες ζητείται να αναγνωρισθεί, αντιστοίχως, ότι η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας:

- παραλείποντας να δημοσιεύσει πρόσκληση προς υποβολή προσφορών σχετικά με τη σύναψη συμβάσεως για την αποχέτευση των λυμάτων της κοινότητας του Bockhorn (Γερμανία) και να δημοσιεύσει το αποτέλεσμα της διαδικασίας συνάψεως της σχετικής συμβάσεως στο συμπλήρωμα της *Επίσημης Εφημερίδας των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, παρέβη συνάπτοντας την ως άνω δημόσια σύμβαση παροχής υπηρεσιών τις υποχρεώσεις της από το άρθρο 8 της οδηγίας 92/50/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1992, για τον συντονισμό των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων υπηρεσιών (ΕΕ L 209, σ. 1,) σε συνδυασμό με τα άρθρα 15, παράγραφος 2, και 16, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής·

- παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 8 και 11, παράγραφος 3, στοιχείο β', της οδηγίας 92/50, καθόσον ο δήμος του Braunschweig (Γερμανία) συνήψε σύμβαση για τη διάθεση των απορριμμάτων του κατόπιν διαδικασίας με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση σχετικής προκηρύξεως,

μολονότι δεν συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις τού ως άνω άρθρου 11, παράγραφος 3, για τη σύναψη συμβάσεων με απευθείας ανάθεση χωρίς πρόσκληση προς υποβολή προσφορών σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους W. Wathelet, πρόεδρο τμήματος, D. A. O. Edward, A. La Pergola, P. Jann (εισηγητή) και A. Rosas, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: L. A. Geelhoed
γραμματέας: M.-F. Contet, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις αγορεύσεις των διαδίκων κατά τη συνεδρίαση της 10ης Οκτωβρίου 2002,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 28ης Νοεμβρίου 2002,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 16 και τις 23 Ιανουαρίου 2001, αντιστοίχως, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων άσκησε προσφυγή, δυνάμει του άρθρου 226 ΕΚ, με αντικείμενο να αναγνωριστεί ότι η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας:

— παραλείποντας να δημοσιεύσει πρόσκληση προς υποβολή προσφορών σχετικά με τη σύναψη συμβάσεως για την αποχέτευση των λυμάτων της κοινότητας του Bockhorn (Γερμανία) και να δημοσιεύσει το αποτέλεσμα της διαδικασίας συνάψεως της σχετικής συμβάσεως στο της *Επίσημης Εφημερίδας των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, παρέβη συνάπτοντας την ως άνω δημόσια σύμβαση παροχής υπηρεσιών τις υποχρεώσεις της από το άρθρο 8 της οδηγίας 92/50/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1992, για τον συντονισμό των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων υπηρεσιών (ΕΕ L 209, σ. 1,) σε συνδυασμό με τα άρθρα 15, παράγραφος 2, και 16, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής·

— παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 8 και 11, παράγραφος 3, στοιχείο β', της οδηγίας 92/50/ΕΟΚ, καθόσον ο δήμος του Braunschweig (Γερμανία) συνήψε σύμβαση για τη διάθεση των απορριμμάτων του κατόπιν διαδικασίας με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση σχετικής προκηρξέως, μολονότι δεν συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις τού ως άνω άρθρου 11, παράγραφος 3, για τη σύναψη συμβάσεων με απευθείας ανάθεση χωρίς πρόσκληση προς υποβολή προσφορών σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Το νομικό πλαίσιο

- 2 Το άρθρο 8 της οδηγίας 92/50 προβλέπει τα εξής:

«Οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο υπηρεσίες που απαριθμούνται στο παράρτημα I Α συνάπτονται σύμφωνα με τις διατάξεις των τίτλων III έως IV.»

- 3 Ο τίτλος V (άρθρα 15 έως 22) της οδηγίας 92/50 περιλαμβάνει κοινούς κανόνες δημοσιότητας. Σύμφωνα με το άρθρο 15, παράγραφος 2, οι αναθέτουσες αρχές που επιθυμούν να συνάψουν δημόσια σύμβαση παροχής υπηρεσιών με διαδικασία ανοικτή, κλειστή ή, υπό τους όρους που θέτει το άρθρο 11 της οδηγίας αυτής, με διαπραγμάτευση γνωστοποιούν την πρόθεσή τους αυτή μέσω σχετικής προκήρυξης.

- 4 Το άρθρο 11, παράγραφος 3, στοιχείο β', της οδηγίας 92/50 ορίζει τα ακόλουθα:

«Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να συνάψουν δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών μέσω διαδικασίας με διαπραγμάτευση και χωρίς να προηγηθεί δημοσίευση σχετικής προκήρυξης, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

[...]

β) όταν, για λόγους τεχνικούς, καλλιτεχνικούς ή σχετικούς με την προστασία αποκλειστικών δικαιωμάτων, η εκτέλεση των υπηρεσιών μπορεί να ανατεθεί μόνο σε συγκεκριμένο πρόσωπο.»

5 Κατά το άρθρο 16, παράγραφος 1, της οδηγίας 92/50:

«Οι αναθέτουσες αρχές που σύναψαν μια δημόσια σύμβαση υπηρεσιών ή διοργάνωσαν διαγωνισμό μελετών αποστέλλουν [ανακοίνωση] με τα αποτελέσματα της σχετικής διαδικασίας στην Υπηρεσία Επισημών Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.»

Τα πραγματικά περιστατικά και η προ της ασκήσεως προσφυγής διαδικασία

Υπόθεση C-20/01

6 Η κοινότητα του Bockhorn, στο γερμανικό ομόσπονδο κράτος (Land) της Κάτω Σαξωνίας, συνήψε σύμβαση για την αποχέτευση των λυμάτων της — για διάστημα 30 ετών τουλάχιστον, από 1ης Ιανουαρίου 1997 — με την ενεργειακή επιχείρηση Weser-Ems AG (στο εξής: EWE).

7 Με έγγραφο της 30ής Απριλίου 1999 η Επιτροπή όχλησε τη Γερμανική Κυβέρνηση να της υποβάλει τις παρατηρήσεις της επί του αν έπρεπε να εφαρμοστούν εν προκειμένω οι διατάξεις της οδηγίας 92/50.

- 8 Με την από 1ης Ιουλίου 1999 απάντησή της, η Γερμανική Κυβέρνηση παραδέχθηκε ότι η συναφθείσα εκ μέρους της κοινότητας του Bockhorn σύμβαση έπρεπε να συναφθεί σύμφωνα με την κοινοτική ρύθμιση. Επιπλέον, ανέφερε ότι το υπουργείο εσωτερικών του ομόσπονδου κράτους της Κάτω Σαξωνίας θα επωφελείτο από το γεγονός αυτό για να καλέσει τις τοπικές αρχές να υπενθυμίσουν έντονα στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ότι πρέπει να συμμορφώνονται αυστηρά προς την κοινοτική ρύθμιση περί συνάψεως συμβάσεων δημοσίων έργων και προμηθειών.
- 9 Στις 21 Μαρτίου 2000, η Επιτροπή απήρθησε αιτιολογημένη γνώμη στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, με την οποία εξέθεσε ότι έπρεπε να εφαρμοστούν οι διατάξεις της οδηγίας 92/50 και ότι, από νομικής απόψεως, δεν έχει σημασία το ότι το εν λόγω κράτος μέλος αναγνώρισε την εκ μέρους του παράβαση των διατάξεων του κοινοτικού δικαίου. Εξάλλου, η Επιτροπή κάλεσε το κράτος αυτό να υπενθυμίσει αμελλητί στις εμπλεκόμενες αρχές τις σχετικές επιταγές του κοινοτικού δικαίου και να τις παροτρύνει να συμμορφώνονται στο μέλλον προς τις εφαρμοστέες διατάξεις.
- 10 Με ανακοίνωση της 12ης Μαΐου 2000, η Γερμανική Κυβέρνηση αναγνώρισε εκ νέου την προσαπτόμενη παράβαση. Εξέθεσε ότι, κατόπιν της παρεμβάσεώς της ύστερα από το έγγραφο οχλήσεως που απέστειλε η Επιτροπή, το υπουργείο εσωτερικών του ομόσπονδου κράτους της Κάτω Σαξωνίας κάλεσε, με απόφαση της 21ης Ιουνίου 1999, όλες τις τοπικές αρχές του ως άνω ομόσπονδου κράτους να ενεργούν καταλληλώς έτσι ώστε οι αναθέτουσες αρχές να τηρούν αυστηρά τις κοινοτικές διατάξεις περί συνάψεως δημοσίων συμβάσεων. Αντιδρώντας στην αιτιολογημένη γνώμη η κυβέρνηση του ως άνω ομόσπονδου κράτους υπενθύμισε έντονα στους ενδιαφερόμενους ότι όφειλαν να τηρούν τις σχετικές διατάξεις.
- 11 Κατά τα λοιπά, η Γερμανική Κυβέρνηση ισχυρίστηκε ότι το εθνικό δίκαιο δεν παρείχε σχεδόν καμία δυνατότητα παύσεως της παραβάσεως των διατάξεων της οδηγίας 92/50, διότι υφίσταται από 1ης Ιανουαρίου 1997 οριστική σύμβαση μεταξύ της κοινότητας του Bockhorn και της EWE, η οποία δεν μπορεί να καταγγελθεί χωρίς την καταβολή υψηλότατων αποζημιώσεων στην τελευταία αυτή εταιρία. Η επίτευξη του σκοπού περί του οποίου κάνει λόγο η Επιτροπή με καταγγελία της συμβάσεως θα έχει ως αποτέλεσμα ένα δυσανάλογο υψηλό κόστος.

Υπόθεση C-28/01

- 12 Ο δήμος του Braunschweig, επίσης ευρισκόμενος στο ομόσπονδο κράτος της Κάτω Σαξωνίας, συνήψε σύμβαση με την εταιρία Braunschweigsche Kohlebergwerke (στο εξής: BKB), με την οποία ανέθεσε στην επιχείρηση αυτή, από τον Ιούνιο/Ιούλιο του 1999, και για διάρκεια 30 ετών, τη διάθεση των απορριμμάτων του με σκοπό την καύση τους.
- 13 Οι αρμόδιες αρχές του δήμου του Braunschweig θεώρησαν ότι η οδηγία 92/50 είχε μεν εφαρμογή, επικαλέστηκαν όμως το άρθρο 11, παράγραφος 3, της οδηγίας αυτής για να απαλλαγούν από την υποχρέωση δημοσιεύσεως προκηρύξεως και να συνάψουν τη σχετική σύμβαση προσφεύγοντας στη διαδικασία με διαπραγμάτευση.
- 14 Με έγγραφο οχλήσεως της 20ής Ιουλίου 1998 η Επιτροπή αμφισβήτησε την εν λόγω ερμηνεία.
- 15 Με έγγραφο της 4ης Αυγούστου, της 19ης Οκτωβρίου και της 15ης Δεκεμβρίου 1998, η Γερμανική Κυβέρνηση απάντησε στο έγγραφο οχλήσεως, διατεινόμενη ότι πληρούνταν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 11, παράγραφος 3, στοιχείο β', της οδηγίας 92/50, καθόσον, για τεχνικούς λόγους, η καύση των απορριμμάτων δεν μπορούσε να ανατεθεί σε άλλον εκτός από την BKB. Η μικρή απόσταση των εγκαταστάσεων καύσεως από την πόλη του Braunschweig αποτέλεσε ουσιαστικό κριτήριο για τη σύναψη της συμβάσεως με σκοπό την αποφυγή της μεταφοράς των απορριμμάτων σε μεγαλύτερη απόσταση.

- 16 Με έγγραφο της 16ης Δεκεμβρίου 1998 η Γερμανική Κυβέρνηση παραδέχθηκε ότι ο ως άνω δήμος παρέβη εν προκειμένω την οδηγία 92/50, ακολουθώντας, χωρίς να πληρούνται οι απαιτούμενες προϋποθέσεις, τη διαδικασία με διαπραγμάτευση, χωρίς δημοσίευση σχετικής προκηρύξεως διαγωνισμού.
- 17 Στις 6 Μαρτίου 2000, η Επιτροπή απηύθυνε αιτιολογημένη γνώμη στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, με την οποία κάλεσε, μεταξύ άλλων, το κράτος μέλος αυτό να υπενθυμίσει αμελλητί στις εμπλεκόμενες αρχές την ισχύουσα ρύθμιση και να παροτρύνει τις αρχές αυτές να τηρούν στο μέλλον τις εφαρμοστέες διατάξεις.
- 18 Με ανακοίνωση της 17ης Μαΐου 2000, η Γερμανική Κυβέρνηση αναγνώρισε την προσαπτόμενη παράβαση. Ανέφερε επίσης ότι η Κυβέρνηση του ομόσπονδου κράτους της Κάτω Σαξωνίας κάλεσε όλες τις τοπικές αρχές να τηρούν τις διατάξεις περί συνάψεως δημοσίων συμβάσεων. Όπως και στην υπόθεση C-20/01, διευκρίνισε ότι δεν είναι δυνατή η άρση των συνεπειών της παραβάσεως της οδηγίας 92/50 με καταγγελία της συμβάσεως. Εξάλλου, μια τέτοια καταγγελία θα είχε ως αποτέλεσμα την υποχρέωση του δήμου του Braunschweig να καταβάλει υψηλότερες αποζημιώσεις στον αντισυμβαλλόμενο του. Η επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού με καταγγελία της συμβάσεως θα είχε ως αποτέλεσμα ένα δυσανάλογα υψηλό κόστος.
- 19 Με διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 15ης Μαΐου 2001, διατάχθηκε η ένωση και η συνεκδίκαση των υποθέσεων C-20/01 και C-28/01, προς διευκόλυνση της έγγραφης και της προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής αποφάσεως.
- 20 Με διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 18ης Μαΐου 2001, επετράπη στο Ηνωμένο Βασίλειο να παρέμβει υπέρ της καθής.

Επί του παραδεκτού της προσφυγής

Ισχυρισμοί και επιχειρήματα των διαδίκων

- 21 Η Γερμανική Κυβέρνηση διατείνεται, κυρίως, ότι οι προσφυγές είναι απαράδεκτες, διότι δεν υφίσταται πλέον καμία παράβαση την οποία θα πρέπει να παύσει το καθού κράτος μέλος. Πράγματι, η κοινοτική ρύθμιση περί συνάψεως συμβάσεων δημοσίων έργων και προμηθειών αποτελείται αποκλειστικά από διαδικαστικούς κανόνες. Η παράβαση των κανόνων αυτών εξαντλεί όλα τα αποτελέσματά της τη στιγμή της διαπράξεώς της. Μετά την εκ μέρους της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας αναγνώριση της εν λόγω παραβάσεως δεν υφίσταται πλέον αντικειμενικό συμφέρον προς άσκηση προσφυγής λόγω παραβάσεως.
- 22 Όσον αφορά την ανάγκη υπάρξεως ενός τέτοιου αντικειμενικού συμφέροντος, η Γερμανική Κυβέρνηση θεωρεί ότι η διαδικασία λόγω παραβάσεως μπορεί να συγκριθεί προς την προσφυγή κατά παραλείψεως που προβλέπεται στο άρθρο 232 ΕΚ. Η τελευταία αυτή προσφυγή είναι απαράδεκτη όταν το οικείο κοινοτικό όργανο λάβει θέση, αφού προηγουμένως κληθεί να ενεργήσει. Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, ακόμα και η ομολογία μιας παράνομης παραλείψεως εξαφανίζει το αντικειμενικό συμφέρον που υπάρχει προς διαπίστωση της παραλείψεως αυτής.
- 23 Επίσης, κατά τη Γερμανική Κυβέρνηση, το αντικειμενικό συμφέρον προς διαπίστωση των ελίμαχων παραβάσεων δεν μπορεί να απορρέει εν προκειμένω ούτε από την ανάγκη θεμελιώσεως της ευθύνης του εμπλεκόμενου κράτους μέλους. Ειδικότερα, αποκλείεται η ύπαρξη ευθύνης έναντι ιδιωτών, διότι δεν προκύπτει ότι αυτοί υπέστησαν ζημία λόγω των συμβάσεων τις οποίες συνήψαν η κοινότητα του Bockhorn και ο δήμος του Braunschweig.

- 24 Όσον αφορά τις συμβάσεις που συνήψαν οι αναθέτουσες αρχές, η Γερμανική Κυβέρνηση, υποστηριζόμενη επί του σημείου αυτού από την Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, θεωρεί ότι το κοινοτικό δίκαιο κατοχυρώνει τις συμβάσεις αυτές με την προστασία που απορρέει από τα κεκτημένα δικαιώματα. Η αρχή *pacta sunt servanda* αναγνωρίζεται από την οδηγία 89/665/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1989, για τον συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων περί της εφαρμογής των διαδικασιών προσφυγής στον τομέα της σύναψης συμβάσεων κρατικών προμηθειών και δημοσίων έργων (ΕΕ L 395, σ. 33). Πράγματι, το άρθρο 2, παράγραφος 6, της οδηγίας αυτής, δεδομένου ότι προβλέπει τη δυνατότητα να περιορίζεται η εξουσία της αρχής ελέγχου της διαδικασίας σύναψης δημοσίων συμβάσεων στη χορήγηση αποζημιώσεως σε κάθε πρόσωπο που υπέστη ζημία από παράβαση του κοινοτικού δικαίου περί των δημοσίων συμβάσεων, δεν επιτάσσει την καταγγελία ή τη μη τήρηση συμβάσεων που έχουν εγκύρωσ συναφθεί.
- 25 Όσον αφορά το εθνικό δίκαιο, η Γερμανική Κυβέρνηση εκθέτει ότι χαρακτηριστικό στοιχείο του είναι η αρχή ότι δεν είναι δυνατή η καταγγελία συμβάσεως την οποία συνήψε αναθέτουσα αρχή κατά παράβαση των διατάξεων περί σύναψης δημοσίων συμβάσεων παρά μόνο για σοβαρό λόγο, έννοια η οποία δεν καλύπτει τα προγενέστερα της σύναψης της ως άνω συμβάσεως γεγονότα. Εξάλλου, η ακυρότητα μιας τέτοιας συμβάσεως προβλέπεται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, αυστηρά καθορισμένες, οι οποίες δεν αφορούν τις συναφθείσες εν προκειμένω συμβάσεις. Αντιθέτως, το εθνικό δίκαιο περιλαμβάνει τις αναγκαίες διατάξεις που παρέχουν τη δυνατότητα στα θιγόμενα πρόσωπα να ζητήσουν αποζημίωση.
- 26 Η Επιτροπή φρονεί ότι δεν υποχρεούται να αποδείξει την ύπαρξη κάποιου συγκεκριμένου συμφέροντος προς άσκηση προσφυγής λόγω παραβάσεως δυνάμει του άρθρου 226 ΕΚ. Το Δικαστήριο εξετάζει την ύπαρξη ενός τέτοιου συμφέροντος μόνο στις περιπτώσεις στις οποίες ένα κράτος μέλος συμμορφώνεται προς την αιτιολογημένη γνώμη της Επιτροπής μετά την εκπνοή της ταχθείσας με τη γνώμη αυτή προθεσμίας. Εντούτοις, κατά την Επιτροπή, ένα τέτοιο συμφέρον μπορεί να συνίσταται όχι μόνο στη θεμελίωση της ευθύνης του εμπλεκόμενου κράτους μέλους, αλλά και στη διευκρίνιση ουσιωδών ζητημάτων του κοινοτικού δικαίου και στην αποφυγή του κινδύνου υποτροπής.

27. Εν προκειμένω, η Επιτροπή θεωρεί ότι η προσοπτόμενη παράβαση δεν εξαντλείται στην ύπαρξη διαδικαστικής πλημμέλειας, αλλά συνεχίζεται. Αφενός, οι γενικές οδηγίες που δόθηκαν στις τοπικές αρχές δεν κατέστησαν δυνατή την παύση των συγκεκριμένων παραβάσεων. Αφετέρου, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να επικαλούνται ένα τετελεσμένο γεγονός για το οποίο ευθύνονται τα ίδια, προκειμένου να αποφύγουν την εκ μέρους της Επιτροπής άσκηση προσφυγής.
28. Επιπλέον, ναι μεν το Δικαστήριο έχει απορρίψει ως απαράδεκτη προσφυγή λόγω παραβάσεως στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων με την αιτιολογία ότι η παράβαση δεν υφίστατο πλέον μετά την εκπνοή της ταχθείσας με την αιτιολογημένη γνώμη προθεσμίας, η λύση αυτή όμως προέκυψε από τις ιδιαίτερες περιστάσεις της σχετικής υποθέσεως. Αντιθέτως, στις παρούσες υποθέσεις, οι συμβάσεις που συνήφθησαν κατά παράβαση του κοινοτικού δικαίου θα συνεχίσουν να παράγουν τα αποτελέσματά τους για δεκαετίες. Επομένως, η Γερμανική Κυβέρνηση δεν έθεσε τέλος στην παράβαση. Η αδυναμία ακυρώσεως των επίμαχων συμβάσεων δεν ασκεί καμία επιρροή επί του παραδεκτού των προσφυγών, διότι εναπόκειται στα κράτη μέλη να επιλέξουν τον πρόσφορο τρόπο ενεργείας προς άρση μιας παραβάσεως.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

29. Πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, στο πλαίσιο της ασκήσεως των εκ του άρθρου 226 ΕΚ αρμοδιοτήτων της, η Επιτροπή δεν οφείλει να αποδεικνύει την ύπαρξη ειδικού εννόμου συμφέροντος. Συγκεκριμένα, η διάταξη αυτή δεν αποσκοπεί στην προστασία των εξουσιών της Επιτροπής. Αποστολή της Επιτροπής, προς το γενικό κοινοτικό συμφέρον, είναι να μεριμνά αυτεπαγγέλτως για την εφαρμογή, από τα κράτη μέλη, της Συνθήκης ΕΚ και των διατάξεων που θεσπίζουν τα κοινοτικά όργανα δυνάμει αυτής και για την αναγνώριση της υπάρξεως τυχόν παραβάσεων των εξ αυτών απορρουσών υποχρεώσεων, με σκοπό την παύση τους (αποφάσεις της 4ης Απριλίου 1974, 167/73, Επιτροπή κατά Γαλλίας, Συλλογή τόμος 1974, σ. 179, σκέψη 15· της 11ης Αυγούστου 1995, C-431/92, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 1995, σ. I-2189, σκέψη 21, και της 5ης Νοεμβρίου 2002, C-476/98, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 2002, σ. I-9855, σκέψη 38).

- 30 Κατά συνέπεια, ενόψει του ρόλου της ως θεματοφύλακα της Συνθήκης, η Επιτροπή είναι η μόνη αρμόδια να αποφασίζει αν είναι σκόπιμο να κινήσει τη διαδικασία αναγνώρισεως παραβάσεως κράτους μέλους και κατά ποιας πράξεως ή παραλείψεως καταλογιστέας στο οικείο κράτος μέλος πρέπει να κινήθει η διαδικασία αυτή. Επομένως, μπορεί να ζητήσει από το Δικαστήριο να αναγνωρίσει παράβαση η οποία συνίσταται στο ότι δεν επιτεύχθηκε, σε μια συγκεκριμένη περίπτωση, το επιδιωκόμενο με την οδηγία αποτέλεσμα (απόφαση της 11ης Αυγούστου 1995, Επιτροπή κατά Γερμανίας, προαναφερθείσα, σκέψη 22, και της 5ης Νοεμβρίου 2002, C-471/98, Επιτροπή κατά Βελγίου, Συλλογή 2002, σ. I-9681, σκέψη 39).
- 31 Ωστόσο, η Γερμανική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι, εν προκειμένω, οι προσαπτόμενες ενέργειες αφορούσαν παραβάσεις διαδικαστικών κανόνων, οι οποίες εξάντλησαν τα αποτελέσματά τους μετά την εκπνοή των προθεσμιών που τάχθηκαν με τις αιτιολογημένες γνώμες, και ότι η Ομόσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας αναγνώρισε το υποστατό των ως άνω παραβάσεων πριν από την ημερομηνία αυτή.
- 32 Η ύπαρξη παραβάσεως πρέπει να εκτιμάται σε σχέση με την κατάσταση του κράτους μέλους όπως αυτή παρουσιαζόταν κατά τη λήξη της προθεσμίας που τάχθηκε με την αιτιολογημένη γνώμη (αποφάσεις της 27ης Νοεμβρίου 1990, C-200/88, Επιτροπή κατά Ελλάδος, Συλλογή 1990, σ. I-4299, σκέψη 13· της 31ης Μαρτίου 1992, C-362/90, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 1992, σ. I-2353, σκέψη 10, και της 7ης Μαρτίου 2002, C-29/01, Επιτροπή κατά Ισπανίας, Συλλογή 2002, σ. I-2503, σκέψη 11).
- 33 Ναι μεν το Δικαστήριο έκρινε απαράδεκτη μια προσφυγή λόγω παραβάσεως στον τομέα της συνάψεως δημοσίων συμβάσεων, η αιτιολογία όμως ήταν ότι, κατά την εκπνοή της ταχθείσας με την αιτιολογημένη γνώμη προθεσμίας, η επίμαχη σύμβαση είχε ήδη παραγάγει όλα τα αποτελέσματά της (προαναφερθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Ιταλίας, σκέψεις 11 έως 13).

- 34 Αντιθέτως, το Δικαστήριο απέρριψε ένσταση απαραδέκτου που στηριζόταν σε προβαλλόμενη παύση της παραβίασεως σε μια κατάσταση στην οποία οι διαδικασίες συνάψεως των σχετικών συμβάσεων είχαν ολοκληρωθεί πριν από την ημερομηνία εκπνοής της ταχθείσας με την αιτιολογημένη γνώμη προθεσμίας, καθόσον οι συμβάσεις δεν είχαν εκτελεστεί πλήρως πριν από την ημερομηνία αυτή (απόφαση της 28ης Οκτωβρίου 1999, C-328/96, Επιτροπή κατά Αυστρίας, Συλλογή 1999, σ. I-7479, σκέψεις 43 έως 45).
- 35 Επιπλέον, ναι μεν η οδηγία 92/50 περιλαμβάνει στην ουσία διαδικαστικούς κανόνες, εκδόθηκε όμως με σκοπό την εξάλειψη των εμποδίων στην ελεύθερη παροχή των υπηρεσιών και, επομένως, αποσκοπεί στην προστασία των συμφερόντων των εγκατεστημένων σε κράτος μέλος επιχειρηματιών οι οποίοι επιθυμούν να παράσχουν υπηρεσίες σε αναθέτουσες αρχές εγκατεστημένες σε άλλο κράτος μέλος (βλ., μεταξύ άλλων, την απόφαση της 18ης Οκτωβρίου 2001, C-19/00, SIAC Construction, Συλλογή 2001, σ. I-7725, σκέψη 32).
- 36 Συνεπώς, πρέπει να θεωρηθεί ότι η προσβολή της ελεύθερης παροχής των υπηρεσιών εξαιτίας της παραβίασεως των διατάξεων της οδηγίας 92/50 εξακολουθεί να υφίσταται καθ' όλη τη διάρκεια της εκτελέσεως των συμβάσεων που συνήφθησαν κατά παράβαση της οδηγίας αυτής.
- 37 Όμως, εν προκειμένω, οι συμβάσεις που υποστηρίζεται ότι συνήφθησαν κατά παράβαση των διατάξεων της οδηγίας 92/50 θα συνεχίσουν να παράγουν τα αποτελέσματά τους για δεκαετίες. Επομένως, δεν μπορεί να υποστηριχθεί ότι οι προβαλλόμενες παραβάσεις έπαυσαν πριν από την εκπνοή των προθεσμιών που τάχθηκαν με τις αιτιολογημένες γνώμες.
- 38 Το βάσιμο του συμπεράσματος αυτού δεν θίγεται από τη δυνατότητα που παρέχεται στα κράτη μέλη, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 2, παράγραφος 6, της οδηγίας 89/665, να περιορίζουν τις εξουσίες της υπεύθυνης αρχής για τις διαδικασίες προσφυγής, μετά τη σύναψη της συμβάσεως που ακολουθεί την κατακύρωση του οικείου δια-

γωνισμού, στη χορήγηση αποζημιώσεως σε κάθε πρόσωπο που υφίσταται ζημία λόγω παραβάσεως του κοινοτικού δικαίου στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων.

- 39 Πράγματι, ναι μεν η ως άνω διάταξη επιτρέπει στα κράτη μέλη να διατηρούν τα αποτελέσματα συμβάσεων συναφθεισών κατά παράβαση οδηγιών στον τομέα της συνάψεως δημοσίων συμβάσεων και προστατεύει, με τον τρόπο αυτό, τη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη των αντισυμβαλλομένων, δεν μπορεί όμως να έχει ως αποτέλεσμα να θεωρείται ότι η έναντι τρίτων συμπεριφορά της αναθέτουσας αρχής είναι σύμφωνη προς το κοινοτικό δίκαιο ύστερα από τη σύναψη τέτοιων συμβάσεων, διότι άλλως συρρικνώνεται το περιεχόμενο των διατάξεων της Συνθήκης περί δημιουργίας της εσωτερικής αγοράς.
- 40 Εξάλλου, το παραδεκτό των υπό κρίση προσφυγών δεν επηρεάζεται ούτε από το γεγονός ότι η Γερμανική Κυβέρνηση αναγνώρισε κατά την προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία την ύπαρξη των παραβάσεων που της προσήψε η Επιτροπή ούτε από την περίπτωση, την οποία επικαλείται η ως άνω κυβέρνηση, ότι η άσκηση αγωγής αποζημιώσεως είναι δυνατή κατά το εθνικό δίκαιο ακόμα και όταν δεν υφίσταται διαπίστωση εκ μέρους του Δικαστηρίου σχετικά με τις παραβάσεις.
- 41 Πράγματι, το Δικαστήριο έχει δεχθεί ότι σ' αυτό εναπόκειται να διαπιστώνει την ύπαρξη της προσαπτομένης παραβάσεως, ακόμα και αν το εμπλεκόμενο κράτος μέλος δεν αμφισβητεί πλέον την παράβαση και αναγνωρίζει το δικαίωμα προς αποκατάσταση της ζημίας που έχουν τυχόν υποστεί εξ αυτής ιδιώτες (απόφαση της 22ας Ιουνίου 1993, C-243/89, Επιτροπή κατά Δανίας, Συλλογή 1993, σ. I-3353, σκέψη 30).
- 42 Δεδομένου ότι η διαπίστωση της παραβάσεως ενός κράτους μέλους δεν συναρτάται προς τη διαπίστωση ζημίας οφειλομένης στην παράβαση αυτή (απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 1997, C-263/96, Επιτροπή κατά Βελγίου, Συλλογή 1997, σ. I-7453,

σκέψη 30), η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας δεν μπορεί να επικαλείται το γεγονός ότι, στο πλαίσιο των συμβάσεων που συνήψαν η κοινότητα του Bockhorn και ο δήμος του Braunschweig, δεν υπέστη ζημία κανένας τρίτος.

43 Δεδομένου ότι οι προσαπτόμενες παραβάσεις συνεχίστηκαν μετά την ημερομηνία που όρισαν οι αιτιολογημένες γνώμες και δεδομένου μάλιστα ότι η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας παραδέχθηκε την ύπαρξη των παραβάσεων αυτών, το κράτος μέλος αυτό δεν μπορεί να αντλεί επιχειρήματα ούτε από σύγκριση προς την προβλεπόμενη από το άρθρο 232 ΕΚ προσφυγή κατά παραλείψεως ούτε από περιστάσεις στις οποίες το Δικαστήριο δέχεται ότι έχει παύσει η οικεία παραλείψη.

44 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, πρέπει να γίνει δεκτό ότι οι προσφυγές που άσκησε η Επιτροπή είναι παραδεκτές.

Επί της ουσίας

Ισχυρισμοί και επιχειρήματα των διαδίκων

45 Η Επιτροπή προβάλλει, στην υπόθεση C-20/01, ότι η οδηγία 92/50 έπρεπε να εφαρμοστεί στην επίμαχη σύμβαση, η οποία έπρεπε να αποτελέσει το αντικείμενο προσκλήσεως προς υποβολή προσφορών σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 8 της οδηγίας αυτής, σε συνδυασμό με το άρθρο 15, παράγραφος 2. Το αποτέλεσμα της διαδικασίας κατακυρώσεως έπρεπε να δημοσιευθεί σύμφωνα με το άρθρο 16 της ως άνω οδηγίας.

- 46 Στην υπόθεση C-28/01, η Επιτροπή φρονεί επίσης ότι η επίμαχη σύμβαση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 92/50. Κατ' αυτήν, δεν πληρούνταν οι προϋποθέσεις για την προσφυγή σε διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη προκήρυξη διαγωνισμού, σύμφωνα με το άρθρο 11, παράγραφος 3, στοιχείο β', της οδηγίας αυτής. Η εφαρμογή της ως άνω διατάξεως εν προκειμένω δεν δικαιολογείται ούτε από τον τόπο εγκαταστάσεως της επιλεγείσας επιχειρήσεως, λόγω της εγγύτητας προς τον τόπο παροχής της σχετικής υπηρεσίας, ούτε από την ύπαρξη επείγοντος όσον αφορά τη σύναψη της σχετικής συμβάσεως.
- 47 Η αρχή της επανορθώσεως των καταστροφών του περιβάλλοντος, κατά προτεραιότητα στην πηγή, την οποία διατυπώνει το άρθρο 130 Ρ, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 174 ΕΚ), πρέπει να ερμηνεύεται σε σχέση με το σύνολο της διατάξεως αυτής, κατά την οποία οι επιταγές στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος πρέπει να εντάσσονται στο πλαίσιο του καθορισμού και της εφαρμογής των άλλων πολιτικών της Κοινότητας. Η ως άνω διάταξη δεν προβλέπει την προτεραιότητα της κοινοτικής πολιτικής στον τομέα του περιβάλλοντος έναντι των άλλων κοινοτικών πολιτικών σε περίπτωση συγκρούσεως μεταξύ τους. Επιπλέον, στο πλαίσιο διαδικασίας συνάψεως δημοσίας συμβάσεως δεν μπορούν να χρησιμοποιούνται κριτήρια οικολογικής φύσεως προκειμένου να εισάγονται δυσμενείς διακρίσεις.
- 48 Εξάλλου, η αναθέτουσα αρχή δικαιολογεί τη σύναψη της επίδικης συμβάσεως με την ύπαρξη μιας εγγυήσεως σχετικά με την εκτέλεση του έργου της διαθέσεως των απορριμμάτων. Κατά την Επιτροπή, το επιχείρημα αυτό αντιφάσκει προς εκείνο κατά το οποίο η ως άνω διαδικασία επελέγη για λόγους περιβαλλοντικής φύσεως και λόγω της γεωγραφικής εγγύτητας των εγκαταστάσεων διαθέσεως των απορριμμάτων.
- 49 Η Γερμανική Κυβέρνηση, η οποία προβάλλει την επιχειρηματολογία της μόνον επικουρικά, ισχυρίζεται ότι οι προσφυγές που άσκησε η Επιτροπή είναι εν πάση περιπτώσει αβάσιμες, δεδομένου ότι οι προβαλλόμενες παραβάσεις της οδηγίας 92/50 εξάντλησαν όλα τα αποτελέσματά τους τη στιγμή της διαπράξεώς τους και δεν συνεχίζονταν κατά τη λήξη της προθεσμίας που έτασαν οι αιτιολογημένες γνώμες.

- 50 Στην υπόθεση C-28/01, η Γερμανική Κυβέρνηση προσθέτει ότι μόνον η ΒΚΒ ικανοποιούσε το κριτήριο της γεωγραφικής εγγύτητας των εγκαταστάσεων διαθέσεως των απορριμμάτων, το οποίο επελέγη με απολύτως νόμιμο τρόπο. Το κριτήριο αυτό δεν συνεπάγεται αυτομάτως την επιβολή δυσμενών διακρίσεων, καθόσον δεν αποκλείεται το ενδεχόμενο να πληρούν την απαίτηση αυτή και άλλες επιχειρήσεις εγκατεστημένες σε άλλα κράτη μέλη.
- 51 Γενικά, κάθε αναθέτουσα αρχή δικαιούται να λαμβάνει υπόψη κριτήρια περιβαλλοντικής φύσεως προκειμένου για την κατακύρωση διαγωνισμού σχετικά με σύναψη δημόσιας συμβάσεως όταν προσδιορίζει το είδος της υπηρεσίας την οποία προτίθεται να ζητήσει. Η Γερμανική Κυβέρνηση θεωρεί ότι, και για τον λόγο αυτό, δεν μπορεί να απαιτείται η καταγγελία της συναφθείσας μεταξύ του δήμου του Braunschweig και της ΒΚΒ συμβάσεως, δεδομένου ότι, στο πλαίσιο ενός νέου διαγωνισμού, η σύμβαση αυτή θα πρέπει να συναφθεί εκ νέου με την ίδια εταιρία.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

Υπόθεση C-20/01

- 52 Όσον αφορά την υπόθεση C-20/01, δεν αμφισβητείται ότι πληρούνταν οι προϋποθέσεις εφαρμογής της οδηγίας 92/50. Πράγματι, όπως τόνισε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 65 των προτάσεών του, η επεξεργασία των λυμάτων συνιστά υπηρεσία υπό την έννοια του άρθρου 8 και του παραρτήματος ΙΑ, κατηγορία 16, της οδηγίας αυτής. Η κατασκευή ορισμένων εγκαταστάσεων έχει δευτερεύοντα χαρακτήρα σε σχέση με τον κύριο σκοπό της συμβάσεως που συνήφθη μεταξύ της κοι-

νότητας του Bockhorn και της EWE. Το αντίτιμο στη σύμβαση αυτή υπερβαίνει κατά πολύ το όριο που καθορίζει το άρθρο 7 της ως άνω οδηγίας.

- 53 Επομένως, δυνάμει των άρθρων 8 και 15, παράγραφος 2, της οδηγίας 92/50, η σύμβαση έπρεπε να συναφθεί σύμφωνα με τις διατάξεις της οδηγίας αυτής. Διαπιστώνεται ότι η κοινότητα του Bockhorn δεν ενήργησε με τον τρόπο αυτό, πράγμα το οποίο εξάλλου δεν αμφισβητεί η Γερμανική Κυβέρνηση.
- 54 Οι αμυντικοί ισχυρισμοί που προέβαλε επί της ουσίας η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας συνάπτονται, ουσιαστικά, με την επιχειρηματολογία που προέβαλε προς αμφισβήτηση του παραδεκτού της προσφυγής. Οι ισχυρισμοί αυτοί πρέπει να απορριφθούν, για τους λόγους που εκτίθενται στις σκέψεις 29 έως 43 της παρούσας αποφάσεως.
- 55 Επομένως, η προσφυγή της Επιτροπής στην υπόθεση C-20/01 είναι βάσιμη.

Υπόθεση C-28/01

- 56 Στην υπόθεση C-28/01, ήταν προφανώς εφαρμοστέα η οδηγία 92/50, την οποία εξάλλου εφάρμοσε ο δήμος του Braunschweig. Εντούτοις, ο δήμος αυτός, στηριζόμενος στο άρθρο 11, παράγραφος 3, στοιχείο β', της ως άνω οδηγίας, προσέφυγε σε διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη προκήρυξη διαγωνισμού.

- 57 Η Γερμανική Κυβέρνηση αναγνώρισε μεν, κατά την προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία, ότι δεν πληρούνταν οι προϋποθέσεις εφαρμογής της διατάξεως αυτής, ισχυρίζεται όμως ότι η ΒΚΒ ήταν πράγματι η μόνη επιχείρηση με την οποία μπορούσε να συναφθεί η σχετική σύμβαση και ότι μια νέα διαδικασία διαγωνισμού δεν θα μετέβαλλε το αποτέλεσμα αυτό.
- 58 Συναφώς, πρέπει να σημειωθεί εκ προοιμίου ότι οι διατάξεις του άρθρου 11, παράγραφος 3, της οδηγίας 92/50, οι οποίες επιτρέπουν παρεκκλίσεις από τους κανόνες που σκοπό έχουν να εξασφαλίσουν τη δυνατότητα ασκήσεως των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται από τη Συνθήκη στον τομέα των συμβάσεων δημοσίων προμηθειών, πρέπει να ερμηνεύονται στενά και ότι το βάρος αποδείξεως περί του ότι συντρέχουν όντως οι έκτακτες περιστάσεις που δικαιολογούν την απόκλιση το φέρει εκείνος ο οποίος τις επικαλείται (βλ., όσον αφορά τις συμβάσεις δημοσίων έργων, την απόφαση της 28ης Μαρτίου 1996, C-318/94, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 1996, σ. I-1949, σκέψη 13).
- 59 Όσον αφορά το άρθρο 11, παράγραφος 3, στοιχείο β', της οδηγίας 92/50, η διάταξη αυτή δεν μπορεί να έχει εφαρμογή παρά μόνον αν αποδεικνύεται ότι, για λόγους τεχνικούς, καλλιτεχνικούς ή σχετικούς με την προστασία αποκλειστικών δικαιωμάτων, υφίσταται μία μόνον επιχείρηση που είναι πράγματι σε θέση να εκτελέσει τη σχετική σύμβαση. Δεδομένου ότι εν προκειμένω δεν προβάλλεται κανένας λόγος καλλιτεχνικής φύσεως ή σχετικός με την προστασία δικαιωμάτων αποκλειστικότητας, πρέπει να εξεταστεί μόνον αν οι λόγοι τους οποίους προβάλλει η Γερμανική Κυβέρνηση μπορούν να αποτελέσουν τεχνικούς λόγους υπό την έννοια της διατάξεως αυτής.
- 60 Πράγματι, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να λαμβάνουν υπόψη κριτήρια σχετικά με τη διατήρηση του περιβάλλοντος στα διάφορα στάδια μιας διαδικασίας συνάψεως δημοσίων συμβάσεων (βλ., όσον αφορά τη χρησιμοποίηση τέτοιων κριτηρίων ως αποφασιστικών κριτηρίων για τη σύναψη συμβάσεων σχετικά με τη διαχείριση συγκοινωνιακών γραμμών αστικών λεωφορείων, την απόφαση της 17ης Σεπτεμβρίου 2002, C-513/99, Concordia Bus Finland, Συλλογή 2002, σ. I-7213, σκέψη 57).

- 61 Επομένως, δεν αποκλείεται κάποιος τεχνικός λόγος σχετικός με την προστασία του περιβάλλοντος να μπορεί να ληφθεί υπόψη προς εκτίμηση του αν η οικεία σύμβαση μπορεί να συναφθεί μόνο με συγκεκριμένη επιχείρηση.
- 62 Εντούτοις, η ακολουθούμενη λόγω της υπάρξεως ενός τέτοιου τεχνικού λόγου διαδικασία πρέπει να τηρεί όλες τις θεμελιώδεις αρχές του κοινοτικού δικαίου και, ιδίως, την αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων, όπως αυτή απορρέει από τις διατάξεις της Συνθήκης περί του δικαιώματος εγκαταστάσεως και της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών (βλ., κατ' αναλογία, την προπαρατεθείσα απόφαση *Concordia Bus Finland*, σκέψη 63).
- 63 Όμως, ο κίνδυνος προσβολής της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων είναι ιδιαίτερα έντονος όταν μια αναθέτουσα αρχή αποφασίζει να μη συνάψει μια συγκεκριμένη σύμβαση στο πλαίσιο διαδικασίας διεξαγομένης στο πλαίσιο ανταγωνισμού.
- 64 Εν προκειμένω, επιβάλλεται η διαπίστωση, πρώτον, ότι, ελλείψει οποιουδήποτε σχετικού αποδεικτικού στοιχείου, η επιλογή της καύσεως των απορριμμάτων δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά τεχνικό λόγο ικανό να στηρίξει τον ισχυρισμό ότι η σύμβαση δεν μπορούσε να συναφθεί παρά μόνο με συγκεκριμένη επιχείρηση.
- 65 Δεύτερον, κανένα αποδεικτικό στοιχείο δεν επιβεβαιώνει τον ισχυρισμό της Γερμανικής Κυβερνήσεως ότι η εγγύτητα των εγκαταστάσεων διαθέσεως απορριμμάτων αποτελεί αναγκαίο αποτέλεσμα της αποφάσεως του δήμου του Braunschweig να προβεί σε καύση των απορριμμάτων, οπότε το στοιχείο αυτό δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι θεμελιώνει έναν τεχνικό λόγο. Ειδικότερα, η Γερμανική Κυβέρνηση δεν απέδειξε ότι η μεταφορά των απορριμμάτων σε μεγαλύτερη απόσταση συνιστούσε οπωσδήποτε κίνδυνο για το περιβάλλον ή τη δημόσια υγεία.

- 66 Τρίτον, η εγγύτητα των εγκαταστάσεων μας συγκεκριμένης επιχειρήσεως προς τον ως άνω δήμο δεν μπορεί να αποτελέσει, μόνη της, τεχνικό λόγο υπό την έννοια του άρθρου 11, παράγραφος 3, στοιχείο β', της οδηγίας 92/50.
- 67 Επομένως, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας δεν απέδειξε ότι η επίκληση του άρθρου 11, παράγραφος 3, της οδηγίας 92/50 ήταν εν προκειμένω δικαιολογημένη. Κατά συνέπεια, πρέπει να γίνει δεκτή η προσφυγή της Επιτροπής στην υπόθεση C-28/01.
- 68 Κατόπιν των ανωτέρω, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι:
- δεδομένου ότι η κοινότητα του Bockhorn παρέλειψε να δημοσιεύσει πρόσκληση προς υποβολή προσφορών σχετικά με τη σύναψη συμβάσεως για την αποχέτευση των λυμάτων της και να δημοσιεύσει το αποτέλεσμα της διαδικασίας συνάψεως της σχετικής συμβάσεως στο συμπλήρωμα της *Επίσημης Εφημερίδας των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας παρέβη λόγω της συνάψεως της ως άνω δημόσιας συμβάσεως παροχής υπηρεσιών τις υποχρεώσεις της από το άρθρο 8 της οδηγίας 92/50, σε συνδυασμό με τα άρθρα 15, παράγραφος 2, και 16, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής·
 - δεδομένου ότι ο δήμος του Braunschweig συνήψε σύμβαση για τη διάθεση των απορριμμάτων του κατόπιν διαδικασίας με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση σχετικής προκηρύξεως, μολονότι δεν συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις του άρθρου 11, παράγραφος 3, της οδηγίας 92/50 για τη σύναψη συμβάσεως με απευθείας ανάθεση χωρίς πρόσκληση προς υποβολή προσφορών σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας παρέβη λόγω της συνάψεως της εν λόγω δημόσιας συμβάσεως παροχής υπηρεσιών τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 8 και 11, παράγραφος 3, στοιχείο β', της οδηγίας αυτής.

Επί των δικαστικών εξόδων

- ⁶⁹ Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα. Δεδομένου ότι η Επιτροπή ζήτησε την καταδίκη της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και η τελευταία ηττήθηκε, η καθής πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα. Σύμφωνα με το άρθρο 69, παράγραφος 4, του Κανονισμού Διαδικασίας, το Ηνωμένο Βασίλειο φέρει τα δικά του δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Δεδομένου ότι η κοινότητα του *Bockhorn* (Γερμανία) παρέλειψε να δημοσιεύσει πρόσκληση προς υποβολή προσφορών σχετικά με τη σύναψη συμβάσεως για την αποχέτευση των λυμάτων της και να δημοσιεύσει το αποτέλεσμα της διαδικασίας συνάψεως της σχετικής συμβάσεως στο συμπλήρωμα της *Επίσημης Εφημερίδας των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, η Ομοσπονδιακή Δημο-

κρατία της Γερμανίας παρέβη λόγω της συνάψεως της ως άνω δημόσιας συμβάσεως παροχής υπηρεσιών τις υποχρεώσεις της από το άρθρο 8 της οδηγίας 92/50/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1992, για τον συντονισμό των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων υπηρεσιών κατά τη σύναψη δημόσιας συμβάσεως υπηρεσιών, σε συνδυασμό με τα άρθρα 15, παράγραφος 2, και 16, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής.

- 2) Δεδομένου ότι ο δήμος του Braunschweig (Γερμανία) συνήψε σύμβαση για τη διάθεση των απορριμμάτων του κατόπιν διαδικασίας με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση σχετικής προκηρύξεως, μολονότι δεν συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις του άρθρου 11, παράγραφος 3, της οδηγίας 92/50 για τη σύναψη συμβάσεως με απευθείας ανάθεση χωρίς πρόσκληση προς υποβολή προσφορών σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας παρέβη λόγω της συνάψεως της εν λόγω δημόσιας συμβάσεως παροχής υπηρεσιών τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 8 και 11, παράγραφος 3, στοιχείο β', της οδηγίας αυτής.
- 3) Καταδικάζει την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας στα δικαστικά έξοδα.
- 4) Το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας φέρει τα δικά του δικαστικά έξοδα.

Wathelet

Edward

La Pergola

Jann

Rosas

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 10 Απριλίου 2003.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος του πέμπτου τμήματος

R. Grass

M. Wathelet